

บทที่ 3

การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

3.1 การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

3.1.1 ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

รัฐบาลซึ่งถือว่าเป็นองค์การทางการเมืองการปกครอง หรือ อาจเรียกว่า เป็นกลไกหรือเครื่องมือในการบริหารการปกครองของรัฐนั้น ย่อมจะมีภาระหน้าที่อย่างมากมาในการบริหารประเทศ ให้ประชาชนมีความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต รวมทั้งรับประกันความมั่นคงแห่งชาติ ในทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เมื่อเป็นเช่นนั้น รัฐบาลย่อมมีข้อบกพร่องในการดูแลและจัดทำบริการให้แก่ประชาชน ทั้งนี้ก็เนื่องจากปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงาน การดูแลไม่ทั่วถึง หรือตอบสนองความต้องการของชุมชนไม่ได้ หรืออาจมีงบประมาณไม่เพียงพอด้วย ดังนั้นเพื่อเป็นการลดภาระของรัฐบาล และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เพื่อการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน เพื่อจะให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และตรงต่อความประสงค์ของชุมชน เมื่อเป็นเช่นนั้น แนวความคิดการกระจายอำนาจการปกครอง จึงมีความหมายและความสำคัญขึ้น

การกระจายอำนาจการปกครองจัดแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ การแบ่งอำนาจการปกครอง และการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง¹

การกระจายอำนาจการปกครองในกรณีการแบ่งอำนาจ อำนาจการปกครองนั้นหมายถึง การมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐบาล ส่วนใดส่วนหนึ่งให้ข้าราชการส่วนภูมิภาค กรณีเช่นนี้จะเห็นได้จากระบบการปกครองส่วนภูมิภาคของไทยนั่นเอง สำหรับการกระจายอำนาจโดยการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเองนั้นเป็นการมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจปกครองตนเองอย่างแท้จริง เป็นการมอบอำนาจให้ทั้งในทางการเมืองและการบริหารเป็นเรื่องที่ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่จะกำหนดนโยบาย และควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายนั้น

คำนิยามหรือความหมายของการปกครองท้องถิ่น ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้อย่างมากมาย แต่ส่วนมากมักจะมีหลักการที่สำคัญตรงกัน จะแตกต่างกันก็เป็นเพียงรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น ซึ่งจะมืองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น เป็นองค์การปกครองที่มีอำนาจอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่พอสมควร และต้องไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

¹ ประทาน คงฤทธิ ศึกษาศิกร, การปกครองท้องถิ่น (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โครงการส่งเสริมเอกสารทางวิชาการ พ.ศ. 2535), หน้า 7.

2. ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง โดยหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ได้จัดขึ้น จะต้องมืองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง โดยประชาชนท้องถิ่นนั้น เป็นสำคัญ

3. การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และอำนาจในการควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายนั้น และมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ตามการอนุญาตของรัฐ เพื่อนำมาบริหารกิจการของท้องถิ่น

4. การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการตรากฎหมายข้อบังคับต่างๆ เพื่อกำกับ ให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายหรือความต้องการของท้องถิ่นนั้น แต่ทั้งนี้จะต้องไม่ขัดกับกฎหมาย หรือข้อบังคับอื่น ๆ ของรัฐ

5. การปกครองท้องถิ่น แม้ว่าจะเป็นอิสระและไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการแต่ก็ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงแห่งชาติและผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน

3.1.2 การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นแห่งราชอาณาจักรไทย

การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย ในปัจจุบันมีอยู่ 2 ระบบด้วยกัน คือ ระบบทั่วไป และระบบพิเศษ ระบบทั่วไปเป็นระบบที่ใช้กับท้องถิ่นทั่วไปซึ่งในปัจจุบันมี 4 รูปแบบด้วยกัน คือ รูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด รูปแบบเทศบาล รูปแบบสุขาภิบาล และรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับระบบพิเศษนั้น ใช้เฉพาะท้องถิ่นบางท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันมี 2 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

3.1.2.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้รับการจัดตั้งขึ้นในทุกจังหวัด ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เพื่อจัดทำกิจการส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นกิจการแยกต่างหาก จากราชการแผ่นดินอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนภูมิภาค และปฏิบัติหน้าที่อยู่นอกเขตพื้นที่ของเทศบาล และสุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะนิติบุคคล มีงบประมาณ ทรัพย์สินและเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วย สภาจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัด กับข้าราชการส่วนจังหวัดเป็นฝ่ายบริหาร

สภาจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดโดยถือเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง โดยจังหวัดที่มีราษฎรไม่เกิน 2 แสนคนมีสมาชิกได้ 18 คน ราษฎรเกิน 2 แสนคน แต่ไม่เกิน 5 แสนคน มีสมาชิกได้ 24 คน ราษฎรเกิน 5 แสนคน แต่ไม่เกิน 1 ล้าน มีสมาชิกได้ 30 คน สมาชิกสภาจังหวัดเกินกว่า 1 ล้านคน มีสมาชิกได้

36 คน สมาชิกสภาจังหวัดอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 5 ปี สภาจังหวัดมีประธานสภา 1 คน และรองประธานสภา 1 คน โดยสมาชิกสภาจะเป็นคนเลือกจากสมาชิกสภาจังหวัดนั่นเอง

ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่ปฏิบัติตามมติของสภาจังหวัด แต่ ผู้ว่าราชการจังหวัดก็มีหน้าที่ควบคุมสภาจังหวัดแทนราชการบริหารส่วนกลางทั้งนี้ เพราะผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ราชการบริหารส่วนกลางและเป็นหัวหน้าส่วนราชการในภูมิภาคอีกด้วย

ข้าราชการส่วนจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา และมี ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารองจากผู้ว่าราชการจังหวัด และมีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการส่วนจังหวัด และมีหน้าที่ในการบริหารกิจการส่วนจังหวัดในเขตอำเภอนั้น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการส่วนจังหวัด ภายในเขตจังหวัด นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล รวมมีเรื่องต่างๆ 20 ประการ เช่น การสาธารณสุข การจัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลการจัดให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้ามเรือ ฯลฯ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจ ในการตราข้อบัญญัติจังหวัด โดยไม่แย้งหรือขัดต่อกฎหมายในกรณี เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่ของจังหวัดที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ร่างข้อบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยผู้ว่าราชการจังหวัด และสมาชิกสภาจังหวัด เมื่อสภาจังหวัดร่างข้อบัญญัติขึ้นสำเร็จแล้ว ให้นำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบก็ลงชื่อภายใน 15 วัน ในระยะเวลาดังกล่าว ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยก็ให้เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ถ้ารัฐมนตรีเห็นด้วย ก็ส่งคืนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงชื่อบังคับใช้ แต่ถ้ารัฐมนตรีไม่เห็นชอบ ก็ถือว่าร่างข้อบัญญัติเป็นอันระงับไป

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีงบประมาณรายได้ รายจ่าย และทรัพย์สิน เป็นของตนเองกล่าวคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีงบประมาณและทรัพย์สิน แยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากงบประมาณ และทรัพย์สินของแผ่นดิน โดยงบประมาณประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจะได้รับการตราเป็นข้อบัญญัติจังหวัด และองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีรายได้มาจาก ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาติตตามแต่กฎหมายจะกำหนดให้รายได้จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด รายได้จากสาธารณสุข และการพาณิชย์ของจังหวัด เงินกู้ต่างๆ เงินอุดหนุนจากรัฐบาลและรายได้อื่นๆ ตามกฎหมายกำหนดไว้และองค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจมีรายจ่ายเข้าในการจ่ายเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าวัสดุ ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง หรือรายจ่ายอื่นๆ ตามข้อผูกพัน หรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ภายใต้การควบคุมของราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งดำเนินการควบคุมโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และผู้ว่าราชการจังหวัด โดยรัฐมนตรี

ว่าการ กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจในการที่จะยุบสภาจังหวัด เพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกใหม่ได้ ในคำสั่งยุบ จะต้องแสดงเหตุผลและมีกำหนดให้เลือกตั้งสมาชิกใหม่ ภายใน 90 วัน และสำหรับผู้ที่ว่าราชการจังหวัดในฐานะตัวแทนของราชการบริหารส่วนกลางก็มีอำนาจสั่งเพิกถอนมติของสภาจังหวัดที่ไม่ใช่ข้อบัญญัติจังหวัดได้ เมื่อเห็นว่ามตินั้นฝ่าฝืนกฎหมาย กฎข้อบังคับของทางราชการ หรือนอกเหนือกิจการส่วนจังหวัด คำสั่งเพิกถอนดังกล่าว จะต้องกระทำภายใน 60 วัน นับจากวันที่สภาจังหวัดมีมตินั้น ถ้าเลยกำหนดเวลาดังกล่าวจะกระทำการเพิกถอนไม่ได้ และต้องปฏิบัติตามนั้น

3.1.2.2 เทศบาล

เทศบาลได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยการตราพระราชกฤษฎีกายกฐานะท้องถิ่นใดที่มีสภาพ อันสมควรเป็นเทศบาล เทศบาลมี 3 ประเภท คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาล นคร

เทศบาลตำบลได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล สำหรับเทศบาลตำบลนั้นพระราชบัญญัติเทศบาลมีได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งเทศบาลไว้โดยเฉพาะ โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของรัฐบาลที่จะพิจารณาตามแต่จะเห็นสมควร²

เทศบาลเมืองได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป โดยราษฎรเหล่านั้นอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าสามพันคนต่อตารางกิโลเมตร ทั้งมีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัติเทศบาล ก็อาจจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองก็ได้

เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป โดยราษฎรเหล่านี้มีความหนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าสามพันคนต่อตารางกิโลเมตร ทั้งมีรายได้พอควรแก่การปฏิบัติ หน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัติเทศบาล

องค์การของเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี สภาเทศบาลประกอบด้วย สมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี สภาเทศบาลมีประธานสภาหนึ่งคน และรองประธานสภาหนึ่งคนซึ่งเลือกได้จากสมาชิกเทศบาลนั่นเอง และผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นคนแต่งตั้งสภาเทศบาลตำบลมีสมาชิก 12 คน สภาเทศบาลเมืองมีสมาชิก 18 คน และสภาเทศบาลนครมีสมาชิก 25 คน

² ชาญชัย แสงศักดิ์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการปกครอง เล่ม 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2538) หน้า 110.

คณะเทศมนตรี ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีคนหนึ่ง และเทศมนตรีอื่นอีกจำนวนหนึ่ง โดยเทศบาลตำบล และเทศบาลเมืองมีเทศมนตรีอื่นอีก 2 คน แต่ในกรณีที่เทศบาลเมืองมี รายได้จัดเก็บตั้งแต่ยี่สิบล้านขึ้นไป ก็ให้มีเทศมนตรีเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนสำหรับเทศบาลนคร มีเทศมนตรีอื่นอีก 4 คน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นนายกเทศมนตรี และเทศมนตรีด้วยความเห็นชอบของสภาเทศบาล คณะเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ควบคุม และ รับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาลตามกฎหมาย โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้าและมีพนักงานเทศบาลเป็นผู้ปฏิบัติกิจการของเทศบาล และมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาในงานประจำทั่วไปของเทศบาล

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หน้าที่ที่เทศบาลต้องทำตามกฎหมายบังคับไว้ และหน้าที่ที่เทศบาลอาจจัดทำได้ตามความสมัครใจ โดยกฎหมายได้บัญญัติหน้าที่ของเทศบาลแต่ละประเภทไว้มากน้อยแตกต่างกัน เช่น เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำรวม มี 7 อย่าง เช่นรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้มีและบำรุงทางบกทางน้ำ ฯลฯ และอาจกระทำได้อีก 8 อย่าง เช่น ให้มีน้ำสะอาด หรือ ประปา ให้มีโรงฆ่าสัตว์ ให้มีตลาดท่าเทียบเรือท่าข้าม ฯลฯ

เทศบาลเมืองนอกจากจะมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำ เช่นเดียวกับเทศบาลตำบลแล้วยังมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำเพิ่มอีก 7 อย่าง เช่น ให้มีน้ำสะอาด หรือประปา ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ ฯลฯ นอกนั้นอาจกระทำได้อีก 12 ประการ เช่น การทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา เทศพาณิชย์ สำหรับเทศบาลนคร มีหน้าที่ที่ต้องกระทำและอาจกระทำได้คล้ายกับเทศบาลเมืองแต่เทศบาลนครมีหน้าที่ที่ต้องกระทำเพิ่มอีก 2 อย่าง คือ ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก และกิจการอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข

เทศบาลมีอำนาจในการตราเทศบัญญัติที่ไม่ขัดกับกฎหมาย ในกรณีเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยเทศบาล หรือมีกฎหมายให้เทศบาลตราเทศบัญญัติ ร่างเทศบัญญัติจะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด และในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบกับร่างเทศบัญญัติ ก็ส่งคืนให้เทศบาลพิจารณาใหม่ ในกรณีที่เทศบาลยืนยันตามร่างเดิม ก็ให้ส่งไปยังรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย ถ้ารัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบก็ส่งคืนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงชื่ออนุมัติ ถ้าไม่เห็นชอบก็ให้ร่างเทศบัญญัตินั้นเป็นอันระงับไป

เทศบาลมีงบประมาณและทรัพย์สินเป็นของตนเอง งบประมาณของเทศบาลได้รับการตราขึ้นโดยเทศบัญญัติ เทศบาลอาจมีรายได้ จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับตามแต่กฎหมายจะกำหนดให้ หรือมีรายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ฯลฯ และอาจมีรายจ่าย เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าวัสดุ ฯลฯ

เทศบาลแม้ว่าจะจะเป็นองค์การปกครองท้องถิ่น แต่ก็อยู่ภายใต้การควบคุมของการบริหารราชการส่วนกลาง โดยกฎหมายได้กำหนดให้รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจในการระงับร่างเทศบัญญัติ มีอำนาจในการสั่งให้คณะเทศมนตรี หรือเทศมนตรีคนใดคนหนึ่งออก

จากตำแหน่งและมีอำนาจที่จะยุบสภาเทศบาลได้ และกฎหมายยังกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการอนุมัติร่างเทศบัญญัติและมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะเทศมนตรี ตามความเห็นชอบของ เทศบาล นอกจากนี้ นายอำเภอยังมีอำนาจในการสั่งระงับการปฏิบัติของคณะเทศมนตรี หรือเทศมนตรีในกรณีเทศบาล ตำบล

3.1.2.3 สุขาภิบาล

สุขาภิบาลได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 โดยกระทรวงมหาดไทยจะออกประกาศ ให้ท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งที่มีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็น สุขาภิบาล ให้เป็นสุขาภิบาล

คณะกรรมการสุขาภิบาลเป็นองค์กรฯ เดียวของสุขาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอแห่งท้องที่ที่สุขาภิบาลนั้นตั้งอยู่ เป็นประธานกรรมการสุขาภิบาล โดยตำแหน่ง ปลัดอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ที่สุขาภิบาลนั้นตั้งอยู่แล้วแต่กรณี ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งขึ้น 1 คน กำนันแห่งตำบล ซึ่งมีพื้นที่ส่วนหนึ่งส่วนใด หรือทั้งหมดของตำบลนั้น อยู่ในเขตสุขาภิบาลและกรรมการ ซึ่งมาจากเลือกตั้งของราษฎรในเขตสุขาภิบาลนั้น 9 คน

ประธานกรรมการสุขาภิบาลมีรองประธานกรรมการสุขาภิบาลหนึ่งคน ซึ่งคณะกรรมการสุขาภิบาล ประชุมเลือกตั้งจากกรรมการและมีวาระอยู่ในตำแหน่ง 1 ปี

เมื่อสุขาภิบาลใดมีฐานะทางการคลังเพียงพอที่จะบริหารงานประจำของ สุขาภิบาลได้ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ พ้นจากตำแหน่งกรรมการ และประธานสุขาภิบาล โดยจะดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาแทน และจะต้องดำเนินการเลือกตั้งประธาน กรรมการสุขาภิบาล จากคณะกรรมการสุขาภิบาล ภายในกำหนดเวลา 15 วัน นับจากประธานคน เดิมพ้นตำแหน่งไป นอกจากบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว สุขาภิบาลยังประกอบด้วย พนักงาน สุขาภิบาลอื่น ๆ อีกจำนวนหนึ่ง เช่น ปลัดสุขาภิบาล สมุห์บัญชี สุขาภิบาล ฯลฯ

สุขาภิบาลมีอำนาจในการตราข้อบังคับสุขาภิบาลที่ไม่ขัด หรือแย้งกับ กฎหมายในกรณีที่คล้ายกับเทศบาลและมีอำนาจหน้าที่อีก 20 ประการ เช่น อาจจัดทำให้มีและ บำรุงทางน้ำ ทางบกให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ การกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล ป้องกันและระงับ โรคติดต่อ ฯลฯ

สุขาภิบาลเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นซึ่งมีงบประมาณรายได้ รายจ่าย และทรัพย์สินเป็นของตนเอง โดยอาจมีรายได้จากภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้ รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้ หรือรายได้จากทรัพย์สินของสุขาภิบาล ฯลฯ และมีรายจ่ายอีก 7 ประเภท เช่น เงินเดือน รายจ่าย การลงทุน ฯลฯ

สุขาภิบาลได้รับการควบคุมดูแล โดยผู้ว่าราชการจังหวัดโดยผู้ว่าราชการ จังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลสุขาภิบาลให้ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตาม กฎหมาย ในการนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้เพิกถอน หรือให้ระงับการปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วย

กฎหมาย หรือขัดต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชน หรือขัดต่อระเบียบของกระทรวงมหาดไทย และมีหน้าที่ชี้แจงแนะนำตักเตือนสมาชิกและตรวจสอบกิจการ เรียก รายงาน เอกสาร หรือ สถิติใดๆ จากสมาชิกมาตรวจ ตลอดจนเรียกกรรมการสมาชิกมาชี้แจง หรือสอบสวนได้นอกนั้นยังมีผู้ตรวจการเทศบาลเป็นผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดในการควบคุมดูแลสมาชิกด้วย

3.1.2.4 องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 โดยกระทรวงมหาดไทย อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้สภาตำบลใดที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปี กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด ให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้

องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิก 2 ประเภท คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง จากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลหมู่บ้านละ 2 คน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานและรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาดังกล่าว และได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอ โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี นอกนั้นยังมีเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง โดยเลือกจากสมาชิกสภาดังกล่าว เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและการจัดประชุม หรืองานอื่นๆ ที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายให้

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบ แผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบลร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย ประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ควบคุมการทำงานของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนพัฒนาตำบล และกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการแต่งตั้งจาก นายอำเภอซึ่งแต่งตั้งจากกำนันและจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และจากสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน ทั้งนี้ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารส่วนตำบล มีประธานคณะกรรมการบริหารหนึ่งคนและเลขานุการ คณะกรรมการบริหารหนึ่งคน โดยทั้งสองได้รับเลือกโดยคณะกรรมการบริหารตำบล และเลือกจากกรรมการบริหารนั่นเอง

คณะกรรมการบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่จัดทำแผน

พัฒนาตำบล และ งบประมาณ รายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วน ตำบลทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ราชการมอบหมายให้

องค์การบริหารส่วนตำบลก็เหมือนกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ประเภท อื่น ๆ โดยจะมีหน้าที่ 2 ประเภท คือ หน้าที่ที่จะต้องกระทำและหน้าที่ที่อาจจะกระทำได้ หน้าที่ที่ ต้องกระทำประกอบด้วย 8 อย่าง เช่น การจัดให้มีและบำรุงรักษา ทางน้ำ ทางบก รักษาความ สะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ฯลฯ และ หน้าที่ที่อาจจะกระทำได้ รวมมี 11 อย่าง เช่น ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร ให้มี และบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น ฯลฯ

องค์การบริหารส่วนตำบล อาจมีรายได้มาจากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ต่างๆ ตามกฎหมายกำหนด เช่นภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ และล้อเลื่อน ฯลฯ

นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วน ตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ โดยนายอำเภอมีอำนาจเรียก สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การ บริหารส่วนตำบลมาชี้แจงหรือสอบสวนตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใด ๆ จากองค์การบริหาร ส่วนตำบลมาตรวจสอบได้ นอกจากนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามการเสนอของนายอำเภอถ้าปรากฏว่าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกระทำการฝ่าฝืนต่อความ สงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือ ปฏิบัติการไม่ชอบด้วย อำนาจหน้าที่และผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งให้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง คณะหรือกรรมการบางคนพ้นจากตำแหน่ง ถ้าปรากฏว่ามีพฤติกรรมดังที่กล่าวไว้ ในกรณีของสภา องค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.2.5 กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นการจัดระเบียบบริหารส่วนท้องถิ่นในระบบพิเศษ ซึ่ง ใช้เฉพาะกรุงเทพมหานครเท่านั้น โดยเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพ มหานคร พ.ศ. 2528

การบริหารกรุงเทพมหานครประกอบด้วย สภากรุงเทพมหานคร และ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

สภากรุงเทพมหานครประกอบด้วย สมาชิก ซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้น และมี จำนวนสมาชิกสภาตามเกณฑ์ ราษฎรประมาณหนึ่งแสนคน ให้มีสมาชิกสภาหนึ่งคน สภา กรุงเทพมหานครมีวาระ 4 ปี สภากรุงเทพมหานครเลือกสมาชิกสภาดังกล่าวเพื่อทำหน้าที่ประธาน สภา หนึ่งคนและรองประธานสภากรุงเทพมหานครไม่เกิน 2 คน ซึ่งทั้งประธานและรองประธาน สภากรุงเทพมหานครจะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้รับการเลือกตั้งโดยตรงและเป็นความลับจากราษฎร กรุงเทพมหานครโดยจะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรุงเทพมหานคร และลูกจ้างกรุงเทพมหานครและ รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีรองผู้ว่าราชการไม่เกิน 4 คน เป็นผู้ช่วยงานในการบริหารราชการตามคำสั่งมอบหมายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการ

1. กำหนดนโยบายและบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปตามกฎหมาย
2. สั่งอนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการของกรุงเทพมหานคร
3. แต่งตั้งและถอดถอนรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งและถอดถอนผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา หรือ คณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด ๆ
4. บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มอบหมายให้
5. วางระเบียบ เพื่อให้งานของกรุงเทพมหานครเป็นไปโดยเรียบร้อย
6. รักษาการให้เป็นไปตามข้อปฏิบัติของกรุงเทพมหานครและอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามการกำหนดของกฎหมาย

กรุงเทพมหานครแบ่งส่วนราชการออกเป็น สำนักงานต่าง ๆ ดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการสภากรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำของกรุงเทพมหานคร
2. สำนักงานเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการ และงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
3. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำ ของคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร
4. สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของ กรุงเทพมหานคร และราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ส่วนราชการใด โดยเฉพาะ
5. สำนักหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นสำนักมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการตามที่กำหนดไว้ในประกาศกรุงเทพมหานคร
6. สำนักงานเขต

กรุงเทพมหานคร มีการแบ่งพื้นที่การบริหารออกเป็นเขต และแขวง ในแต่ละเขตมีสำนักงานเขตและสภาเขต

สำนักงานเขตมีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและ ลูกจ้าง กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบการปฏิบัติราชการ ภายในเขตและมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ เว้นแต่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครจะบัญญัติให้เป็นอย่างอื่น นอกนั้นยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็น อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการเขต และอำนาจหน้าที่ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือปลัดกรุงเทพมหานครมอบหมายให้

สภาเขตประกอบด้วย สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งมีจำนวนอย่างน้อย เขตละ 7 คน และถ้าเขตใดมีราษฎรเกินหนึ่งแสนคน ให้มีการเลือกตั้งในเขตนั้น เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน ต่อจำนวนราษฎรทุกหนึ่งแสนคน สภาเขตมีวาระคราวละ 4 ปี และมีประธานและรองประธานสภา เขตหนึ่งคน เลือกตั้งจากสมาชิกสภาเขต และมีวาระตำแหน่งคราวละ 1 ปี

สภาเขตมีอำนาจหน้าที่ 7 ประการ คือ ให้ข้อคิดเห็นและข้อสังเกต เกี่ยวกับแผนพัฒนาเขตต่อผู้อำนวยการเขตและสภากรุงเทพมหานคร จัดสรรงบประมาณ เพื่อการพัฒนาเขต สอดส่อง และติดตามดูแลการดำเนินการของสำนักงานเขต เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ ราษฎร ให้คำแนะนำ หรือข้อสังเกตต่าง ๆ ต่อผู้อำนวยการเขตหรือให้คำปรึกษา ตามที่ผู้อำนวยการ เขตร้องขอ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกระทำการกิจการ หรือพิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อื่น เกี่ยวกับการงานของสภาเขต และหน้าที่อื่น ๆ

กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ รวม 27 เรื่อง เช่น รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การทะเบียนตามกฎหมายกำหนดการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง การขนส่ง การควบคุมอาคาร การปรับปรุงแหล่งชุมชน แออัด และจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การจัดการศึกษา สังคมสงเคราะห์ ส่งเสริมกีฬา ฯลฯ และ กรุงเทพมหานครสามารถกระทำการนอกเขตกรุงเทพมหานครได้ เมื่อการนั้นจำเป็นต้องกระทำและ เป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่ดำเนินตามอำนาจหน้าที่ที่อยู่ในกรุงเทพมหานครหรือเป็นประโยชน์ แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยได้รับความเห็นชอบจากสภากรุงเทพมหานคร และได้รับความ ยินยอมจากผู้ว่าราชการจังหวัด ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี นอกจากนั้นกรุงเทพมหานครยังมีอำนาจในการตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครได้ ในกรณี เพื่อ ปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ของกรุงเทพมหานคร หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้กรุงเทพ มหานครมีอำนาจตราข้อบัญญัติ หรือในกรณีการดำเนินการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร และใน กรณีการคลัง การงบประมาณ การเงิน การทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การจ้าง และพัสดุ

กรุงเทพมหานครอาจมีรายได้จากทรัพย์สินของกรุงเทพมหานคร รายได้ จากสาธารณูปโภคของกรุงเทพมหานคร รายได้จากการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร ภาษีอากร หรือค่าธรรมเนียมที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นของเทศบาล หรือมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นของกรุง เทพมหานคร โดยเฉพาะ ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามที่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้ เงินอุดหนุน จากรัฐบาล เงินช่วยเหลือต่าง ๆ จากต่างประเทศ ฯลฯ และอาจมีรายจ่าย ดังนี้

เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค ค่าวัสดุ ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เงินอุดหนุน ฯลฯ

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นในเขตเมืองหลวง ซึ่งเป็นที่ตั้งของรัฐบาล ส่วนราชการบริหารส่วนกลาง ดังนั้นการกำกับดูแลจึงไม่ต้องมีส่วนภูมิภาคทำการกำกับดูแลแทน ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยที่จะกำกับดูแล การปฏิบัติราชการของกรุงเทพ มหานคร โดยรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจสั่งสอบสวน ข้อเท็จจริง หรือสั่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นว่า การปฏิบัติใด ๆ ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ขัดต่อกฎหมาย มติของคณะรัฐมนตรี ฯลฯ นอกจากนั้นรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย อาจสั่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ้นจากตำแหน่ง ตามมติของคณะรัฐมนตรี และสามารถที่จะยุบสภากรุงเทพมหานครได้ ตามการเสนอของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือตามการอนุมัติของคณะรัฐมนตรี

3.1.2.6 เมืองพัทยา

เมืองพัทยาเป็นการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นในระบบพิเศษที่ใช้เฉพาะเมืองพัทยาโดยเป็นไปตามพระราชบัญญัติ ระเบียบ บริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2521

การบริหารราชการเมืองพัทยา ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 ประกอบด้วย สภาเมืองพัทยา และปลัดเมืองพัทยา

สภาเมืองพัทยาประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภทคือ ประเภทที่หนึ่งได้แก่สมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา ซึ่งมีจำนวน 9 คน และประเภทที่สอง ได้แก่สมาชิกซึ่งรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้ง 8 คน ในวันเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่หนึ่ง โดยแต่งตั้งจากบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ กันจำนวน 4 คน และตัวแทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการเมืองพัทยาอีกจำนวน 4 คน สภาเมืองพัทยามีกำหนดคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่วันที่เลือกตั้งทั่วไป

สภาเมืองพัทยามีอำนาจนโยบายและอนุมัติแผน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการเมืองพัทยา มีอำนาจในการพิจารณาและอนุมัติร่างข้อบัญญัติ แต่งตั้งสมาชิกเป็นคณะกรรมการสามัญ และแต่งตั้งสมาชิก หรือไม่ใช่สมาชิกเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อทำกิจการ หรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาเมืองพัทยา แล้วรายงานต่อสภา หรือเพื่อให้คำแนะนำแก่สภาเมืองพัทยา หรือปลัดเมืองพัทยา นอกนั้นยังมีอำนาจในการควบคุมการปฏิบัติราชการของปลัดเมืองพัทยา ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทย ข้อบัญญัติ นโยบาย และแผน

สภาเมืองพัทยาจะเลือกนายกเมืองพัทยาในการประชุมครั้งแรก ภายหลังจากวันเลือกตั้งทั่วไป โดยเลือกจากสมาชิกสภาเมืองพัทยาและมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ของกระทรวงมหาดไทย

และข้อบัญญัติ ทำหน้าที่เป็นประธานสภาเมืองพัทยา ตลอดจนเป็นผู้แทนและผู้นำของเมืองพัทยา ในงานหรือพิธีการต่าง ๆ

เมืองพัทยามีปลัดเมืองพัทยานคนหนึ่งทำหน้าที่บริหารกิจการเมืองพัทยา ให้เป็นไปตามนโยบายของสภาเมืองพัทยาและจะมีรองปลัดเมืองพัทยาจำนวนไม่เกินสองคน ทำหน้าที่ช่วยปลัดเมืองพัทยบริหารราชการเมืองพัทยา ตามที่ปลัดเมืองพัทยามอบหมายก็ได้ ปลัดเมืองพัทยาเป็นผู้แต่งตั้งรองปลัดเมืองพัทยาจากบุคคลที่มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามกฎหมาย

นายกเมืองพัทยเป็นผู้เสนอชื่อบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกสภาเมืองพัทยา เป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย อย่างน้อยสองคน ให้สภาเมืองพัทยาให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งเป็นปลัดเมืองพัทยา

ปลัดเมืองพัทยาเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาพนักงาน และลูกจ้างเมืองพัทยาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการเมืองพัทยา โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ ร่างแผนเพื่อเสนอสภาเมืองพัทยบริหารกิจการตามนโยบาย และแผนของสภาเมืองพัทยา ร่างข้อบัญญัติงบประมาณ และข้อบัญญัติอื่น ๆ เพื่อเสนอต่อสภาเมืองพัทยา ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทยและข้อบัญญัติ รวบรวมปัญหาในการบริหารราชการเมืองพัทยา พร้อมด้วยข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอสภาเมืองพัทยา รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของเมืองพัทยา ต่อสภาเมืองพัทยา และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่กฎหมายกำหนดให้

เมืองพัทยาแบ่งส่วนราชการออกเป็นสำนักปลัดเมืองพัทยา และฝ่ายหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น โดยสำนักปลัดเมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของเมืองพัทยา และราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของฝ่าย หรือส่วนราชการใดโดยเฉพาะ มีหัวหน้าสำนักปลัดเมืองพัทยาเป็นหัวหน้าบังคับบัญชา และรับผิดชอบงาน และขึ้นตรงต่อปลัดเมืองพัทยา สำหรับฝ่ายหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ ให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหรือส่วนราชการนั้น โดยมีพนักงานเมืองพัทยานคนหนึ่งเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

เมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ในเรื่องต่าง ๆ ในเขตเมืองพัทยาดังนี้ รักษาความสงบเรียบร้อย ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ วางผังเมือง และควบคุมอาคาร จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม รักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ กำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล จัดให้มีน้ำสะอาด หรือการประปา จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเรือและที่จอดรถ ควบคุมอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานที่บริการอื่น ๆ ควบคุมและส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว และหน้าที่อื่น ๆ ตามกฎหมายและเมืองพัทยา อาจจะดำเนินการนอกอาณาเขตเมืองพัทยาได้ตามที่กฎหมายกำหนด

เมืองพัทยามีอำนาจในการตราข้อบัญญัติ โดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย ในกรณีต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยปลัดเมืองพัทยาเป็นผู้เสนอร่างข้อบัญญัติต่อสภาเมืองพัทยา และภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สภาเมืองพัทยาเห็นชอบ ปลัดเมืองพัทยาจะส่งร่างข้อบัญญัติ

นั้นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีพิจารณาให้เสร็จและส่งคืนภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับร่างข้อบัญญัตินั้น

เมืองพัทยาอาจมีรายได้จากภาษีอากรต่าง ๆ เช่น ภาษีบำรุงท้องที่ในเขตเมืองพัทยา ภาษีโรงเรือนและที่ดินในเขตเมืองพัทยา ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์ ฯลฯ นอกนั้นยังมีรายได้จากทรัพย์สินของเมืองพัทยา รายได้จากสาธารณูปโภคของเมืองพัทยา และค่าตอบแทน ฯลฯ และอาจมีรายจ่าย เช่น เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าใช้สอย ค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ฯลฯ

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแล การปฏิบัติราชการของเมืองพัทยา โดยผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริง หรือสั่งให้เมืองพัทยาชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการเมืองพัทยาได้ นอกนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการออกคำสั่งระงับการปฏิบัติราชการของปลัดเมืองพัทยาได้ ในกรณีที่จำเป็นรีบด่วนจะรอข้ามมิได้ และได้ในกรณีปกติ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าปลัดเมืองพัทยาปฏิบัติการในทางที่อาจนำความเสียหายแก่เมืองพัทยา หรือกระทำ การฝ่าฝืนกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทย หรือข้อบังคับ และผู้ว่าราชการจังหวัดได้ชี้แจง แนะนำหรือตักเตือนแล้วแต่ปลัดเมืองพัทยาไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานให้รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

3.2 ระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.2.1 การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นของลาวก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 1991 (1975 - 1991)

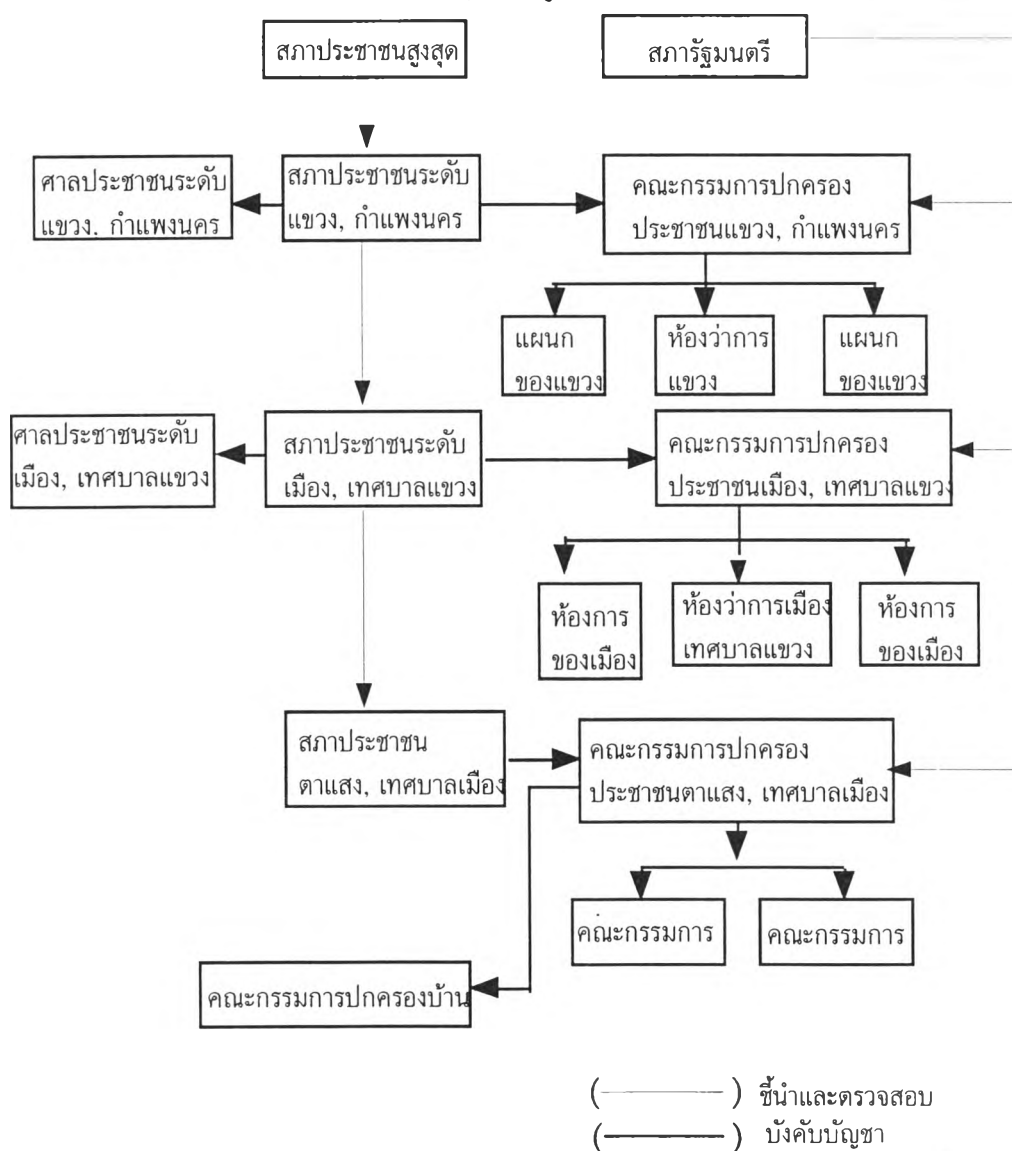
การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในระยะนี้ขึ้นอยู่กับหลักการกระจายอำนาจกล่าวคือในแต่ละหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีการแยกหน่วยงานออกไปเป็นองค์การอิสระจากองค์การของราชการบริหารส่วนกลาง มีงบประมาณและเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง เจ้าหน้าที่ทั้งหมดของหน่วยการปกครองท้องถิ่นเหล่านั้นได้รับเลือกตั้งจากราษฎรตามหลักการทั่วไป เสมอภาพโดยตรงและปิดลับ และมีความอิสระในการดำเนินกิจการตามอำนาจหน้าที่ของตน

การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 1991 เป็นไปตามระเบียบการเกี่ยวกับการจัดตั้งสภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองท้องถิ่นชั้นต่าง ๆ ซึ่งได้รับการรับรองเอาโดยที่ประชุมสมัชชาวิสามัญของคณะมนตรีผสมการเมืองแห่งชาติปี 1975 และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นต่าง ๆ เลขที่ 101/ส.ป.ส ลงวันที่ 30 กรกฎาคม 1978 โดยแบ่ง

องค์การปกครองท้องถิ่น ออกเป็น 3 ชั้น คือสภาประชาชนแขวงและนครหลวง สภาประชาชนเมือง และเทศบาลแขวง สภาประชาชนตาแสง และเทศบาลเมือง

สภาประชาชนชั้นต่างๆ ได้รับเลือกตั้งจากราษฎรท้องถิ่นที่สภาประชาชนชั้นนั้นตั้งอยู่เพื่อทำหน้าที่เป็นองค์การอำนาจรัฐอยู่ในท้องถิ่นเป็นตัวแทนให้แก่สิทธิผลประโยชน์และรับผิดชอบต่อประชาชนในท้องถิ่นนั้น สภาประชาชนชั้นต่างๆ เป็นผู้เลือกตั้งคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นของตน และผู้พิพากษาศาลชั้นของตน³

ค. แผนภูมิการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 1991.

³ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นต่าง ๆ, มาตรา 15.

สภาประชาชนชั้นต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ที่คล้ายกันหลายประการ คือสภาประชาชนชั้นต่าง ๆ ต้องรับประกันการเคารพและปฏิบัติกฎหมายของรัฐอยู่ในท้องถิ่น รักษาความสงบเรียบร้อย ทรัพย์สินของรัฐ และของพลเมืองในท้องถิ่นของตน รับประกันสิทธิเสมอภาคระหว่างบรรดาชนชาติ รักษาและส่งเสริมความสามัคคีระหว่างชนชาติในท้องถิ่นนั้น ๆ พร้อมทั้งปลุกระดมให้พลเมืองในท้องถิ่นปฏิบัติพันธะของตนที่มีต่อรัฐให้เป็นไปได้ด้วยดี นอกจากนั้นสภาประชาชนชั้นต่าง ๆ ยังมีอำนาจออกมติเพื่อปฏิบัติในท้องถิ่นของตน ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับกฎหมายของรัฐ และมติขององค์การรัฐชั้นสูง สภาประชาชนชั้นต่าง ๆ เป็นผู้ตกลงปัญหาเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคมของท้องถิ่นตามขอบเขตกฎหมายกำหนดให้

สภาประชาชนชั้นต่าง ๆ ไม่มีการเลือกตั้งประธานเป็นการถาวร อำนาจหน้าที่ในการเรียกประชุมสภาประชาชนขึ้นอยู่กับคณะกรรมการปกครองประชาชน ที่ประชุมจะเลือกคณะประธานและเลขานุการขึ้นเป็นแต่ละสมัยประชุม⁴

กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาประชาชน และคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นต่าง ๆ ปี 1978 และระเบียบการว่าด้วยการจัดตั้งสภาประชาชน และคณะกรรมการปกครองท้องถิ่นชั้นต่าง ๆ ปี 1975 ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติ และจำนวนสมาชิกสภาประชาชนไว้เลย เพียงแต่กำหนดไว้ว่าจำนวนสมาชิกสภาประชาชนชั้นต่าง ๆ และวิธีการเลือกตั้งจะมีกฎหมายกำหนดเฉพาะ ถึงอย่างไรก็ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งผู้แทนประชาชนปี 1988 ได้บัญญัติไว้ว่า คณะประจำสภาประชาชนสูงสุดร่วมกับคณะประจำสภารัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดจำนวนผู้แทนประชาชนชั้นต่าง ๆ ในทั่วประเทศแล้วออกประกาศโดยดำลัดของประธานสภารัฐมนตรี⁵

นอกจากนั้นกฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิรับสมัครเลือกตั้ง และมีสิทธิเลือกตั้งไว้ว่าต้องเป็นบุคคลที่ไม่ถูกตัดสิทธิทางการเมือง ไม่ถูกจำคุก ไม่เป็นคนวิกลจริต และมีอายุครบ 18 ปี ในวันเลือกตั้ง⁶

4 เรื่องเดียวกัน, มาตรา 22

5 กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งผู้แทนประชาชนปี 1988, มาตรา 6.

6 เรื่องเดียวกัน, มาตรา 2

สมาชิกสภาประชาชนชั้นต่าง ๆ มีอำนาจในการชักถามคณะกรรมการปกครองประชาชน และบรรดาคณะการต่าง ๆ ที่ขึ้นกับคณะกรรมการปกครองประชาชน และมีอำนาจเข้าร่วมการประชุมของสภาประชาชนชั้นล่างได้ แต่ก็มีอำนาจเพียงเสนอความเห็นและไม่มีอำนาจออกเสียงนอกนั้นสมาชิกสภาประชาชนชั้นต่าง ๆ ยังได้รับอภิสิทธิ์ทางสภาในการจะไม่ถูกดำเนินคดีในระหว่างการประชุมของสภาถ้าไม่ได้รับความเห็นชอบจากของคณะประธานสภาประชาชนที่เกี่ยวข้อง สมาชิกสภาประชาชนแต่ละชั้นอาจถูกผู้มีสิทธิเลือกตั้งปลดออกจากตำแหน่งได้ โดยวิธีการคล้ายกับการเลือกตั้ง

สภาประชาชนชั้นต่าง ๆ เป็นผู้เลือกคณะกรรมการปกครองประชาชนเพื่อมาทำหน้าที่เป็นองค์การปฏิบัติของสภาประชาชนชั้นของตน พร้อมทั้งเป็นองค์การบริหารรัฐด้วย⁷ กล่าวคือคณะกรรมการปกครองประชาชนโดยจะต้องปฏิบัติตามมติของสภาประชาชนและรับผิดชอบต่อสภาประชาชนที่เลือกตนเข้ามา และอีกฐานะหนึ่งนั้นจะต้องเป็นตัวแทนให้แก่รัฐอยู่ในท้องถิ่นของตนด้วย

กรรมการในคณะกรรมการปกครองประชาชนได้รับเลือกตั้งมาจากสมาชิกสภาประชาชนในสมัยประชุมครั้งปฐมฤกษ์ของสภาประชาชน และในที่ประชุมดังกล่าวก็จะเลือกประธานรองประธานคณะกรรมการปกครองและเลขานุการในสมัยประชุมนี้ด้วย คณะกรรมการปกครองประชาชนมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนและการดำเนินงานของรัฐทางด้านต่าง ๆ คือด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคมการรักษาความสงบเรียบร้อยอยู่ในท้องถิ่น นอกนั้นคณะกรรมการปกครองประชาชน ยังมีอำนาจในการออกข้อตกลงและคำสั่งต่าง ๆ ที่ไม่ขัดกับกฎหมายและตรวจตราการปฏิบัติ บรรดาคำสั่งและข้อตกลงเหล่านั้นด้วย

ประธานคณะกรรมการปกครองประชาชนมีอำนาจหน้าที่ในการชี้นำทั่วไปในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการปกครองประชาชนเป็นผู้เรียกประชุม ทั้งเป็นประธานที่ประชุมคณะกรรมการปกครองประชาชนและรับประกันการปฏิบัติ มติของสภาประชาชนชั้นของตน มติ และข้อตกลง คำสั่ง ประกาศและคำสั่งของคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นสูงกว่าและมติคำสั่งขององค์การรัฐชั้นสูงกว่า⁸

ประธานคณะกรรมการปกครองประชาชนมีรองประธานหนึ่งคนหรือจำนวนหนึ่งเป็นผู้ช่วยงานและว่าการแทนในเวลาที่ประธานคณะกรรมการปกครองประชาชนไม่อยู่ทั้งนี้จะต้องได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการปกครองประชาชนเสียก่อน

⁷ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นต่าง ๆ ปี 1978, มาตรา 3

⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 44

สภาประชาชน ได้รับการกำกับดูแลจากสภาประชาชนด้วยกัน กล่าวคือสภาประชาชนชั้นสูงกว่ามีอำนาจที่จะยุบสภาชั้นล่างจากตนได้ ถ้าหากสภาประชาชนชั้นล่างนั้น ได้ก่อความเสียหายให้แก่ผลประโยชน์ของประชาชนอย่างร้ายแรง⁹

กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นต่าง ๆ ปี 1978 ได้กำหนดให้มีสภาประชาชนท้องถิ่น 3 ชั้นด้วยกัน โดยชั้นสูงสุดได้แก่ สภาประชาชนแขวงและนครหลวง และไม่ได้กำหนดว่าองค์การใดเป็นผู้ควบคุมดูแลสภาประชาชน ชั้นดังกล่าว ถึงอย่างไรก็ตาม มติครั้งปฐมฤกษ์ฉบับปรับปรุงของสภาประชาชนสูงสุดว่าด้วยที่ตั้งและบทบาทโครงสร้างการจัดตั้งและระบอบวิธีทำงานปี 1978 ได้กำหนดให้สภาประชาชนสูงสุด มีอำนาจในการยุบสภาผู้แทนประชาชนชั้นแขวง กำแพงนคร ในกรณีที่สภาผู้แทนประชาชนดังกล่าว หากได้มีการกระทำที่เป็นการเสียหายมากมายให้แก่สิทธิผลประโยชน์ของประชาชน¹⁰ นอกจากนี้ มติของสภาประชาชนชั้นล่างอาจถูกตัดแปลง แก้ไขหรือยกเลิกโดยสภาประชาชนชั้นสูงถัดไป และอีกประการหนึ่งคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นสูงกว่าอาจเสนอให้สภาประชาชนชั้นของตน ตัดแปลงแก้ไข หรือยกเลิกมติ ของสภาประชาชนชั้นล่างที่ไม่เหมาะสมนั้น

สำหรับคณะกรรมการปกครองประชาชนก็ได้รับการควบคุมดูแล เช่นกันโดยได้รับการควบคุมดูแลทั้งสองด้านกล่าวคือ ด้านหนึ่งได้รับการควบคุมดูแลจากองค์กรที่เลือกตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ก็คือสภาประชาชนโดยคณะกรรมการจะต้องรายงานการปฏิบัติงานต่อสภาประชาชนและอาจถูกปลดจากตำแหน่งได้ และบรรดาข้อตกลงของคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นเดียวกันกับสภาประชาชนหรือชั้นล่างถัดไปอาจถูกยกเลิกหรือตัดแปลงแก้ไขได้ โดยสภาประชาชน และอีกด้านหนึ่งคณะกรรมการปกครองประชาชน จะได้รับการควบคุมดูแลจากคณะกรรมการปกครองประชาชนด้วยกัน คือ คณะกรรมการปกครองประชาชน ชั้นสูงกว่า มีอำนาจในการแก้ไข ตัดแปลง หรือยกเลิก บรรดาข้อตกลงที่ไม่เหมาะสมของคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นล่างได้ และคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นสูงถัดไปมีอำนาจจัดการปฏิบัติงานของกรรมการในคณะกรรมการปกครองได้ถ้าบุคคลนั้นมีความผิด และให้คณะกรรมการปกครองประชาชนที่กรรมการคนดังกล่าวเป็นกรรมการอยู่นั้นฟ้องร้องต่อสภาประชาชนชั้นเดียวกันเพื่อพิจารณา และตกลง

3.2.1.1 สภาประชาชน แขวง และคณะกรรมการปกครองประชาชนแขวง

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นชั้นแขวงนั้นได้จัดให้มีขึ้นอยู่ทุก ๆ แขวงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และให้ถือว่านครหลวงหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่ากำแพงนคร นั้นเป็นแขวงหนึ่งเช่นกัน โดยไม่มีความแตกต่างใด ๆ ทั้งสิ้น

⁹ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นต่าง ๆ ปี 1978, มาตรา 7

¹⁰ มติครั้งปฐมฤกษ์ ฉบับปรับปรุงของสภาประชาชนสูงสุดว่าด้วยที่ตั้งและบทบาทโครงสร้างการจัดตั้งและระบอบวิธีทำงาน ปี 1975

องค์การของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ชั้นแขวงประกอบด้วยสภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนแขวง หรือนครหลวง การสร้างตั้งองค์กรเหล่านี้ขึ้นมาเหมือนดังที่กล่าวไว้ข้างต้น กล่าวคือประชาชนในท้องถิ่นแขวงนั้น เลือกสมาชิกสภาประชาชน และสมาชิกสภาประชาชนก็เลือกเอาสมาชิกสภาดังกล่าวเป็นประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการอื่น ๆ ของคณะกรรมการเพื่อเป็นองค์การปฏิบัติของตน

สภาประชาชนชั้นแขวง หรือนครหลวงมีวาระคราวละ 3 ปี เมื่อสภาประชาชนอยู่ครบวาระแล้ว คณะกรรมการปกครองประชาชนก็จะดำเนินงานตามปกติจนกว่าจะมีการเลือกตั้งสภาประชาชนชุดใหม่ขึ้นมา

นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวมาข้างต้น แล้วสภาประชาชนแขวง และสภาประชาชน นครหลวงยังมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้¹¹

1. ตกลงแผนการขยายเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และบรรดาภารกิจที่เป็นผลประโยชน์สาธารณะของแขวง และตกลงแผนนโยบายอื่น ๆ ส่งเสริมศักยภาพของแขวง เพื่อเล็งใ้รับประกันการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปของรัฐอยู่ในแขวงและยกระดับชีวิตการเป็นอยู่ของประชาชน ในแขวงอย่างต่อเนื่อง

2. พิจารณานุมัติ งบประมาณของแขวง ตกลงแหล่งรายรับ งบประมาณของแขวง ตามการกำหนดของกฎหมาย

3. ออกข้อกำหนดต่าง ๆ ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย การปกป้องรักษาสุขภาพของพลเมือง และความสะอาดโดยส่วนรวม และข้อตกลงด้านต่าง ๆ ของแขวง

คณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นแขวง หรือนครหลวง มีวาระตำแหน่งเท่ากับวาระของสภาประชาชน แขวง หรือนครหลวง คือมีวาระคราวละ 3 ปี สำหรับจำนวนกรรมการในคณะกรรมการปกครองประชาชนนั้น กฎหมายได้กำหนดไว้ค่อนข้างชัดเจน คือคณะกรรมการปกครองแขวงและนครหลวง มีจำนวนตั้งแต่ 9-15 คน

คณะกรรมการปกครองแขวงและคณะกรรมการปกครองนครหลวง มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้¹²

1. ร่างแผนการ และปฏิบัติแผนการขยายเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ร่างงบประมาณ และปฏิบัติงบประมาณของแขวง นครหลวง

2. บริหารงานการเกษตร อุตสาหกรรมท้องถิ่น การก่อสร้างพื้นฐาน วัตถุประสงค์ต่าง ๆ การชลประทาน งานป่าไม้ งานคมนาคมขนส่ง ไปรษณีย์ และสื่อสาร การพาณิชย์ การเงิน ตลาด และราคา

¹¹ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นต่าง ๆ ปี 1978, มาตรา 15

¹² เรื่องเดียวกัน , มาตรา 40

3. ชี้นำการปฏิบัติบรรดานโยบาย ระเบียบ และแผนการเงินสด เงิน
สินเชื่อ และปรับปรุง ขยายคลังออมทรัพย์

4. ดูแลรักษาที่ดิน อาคาร และทรัพย์สินสาธารณะอื่น ๆ

5. บริหารงาน วัฒนธรรม ศึกษา สาธารณสุข และงานการศึกษา

6. บริหารงานด้านเงินเดือน งานประชาสงเคราะห์และสังคม และ

การป้องกันและต้านภัยสังคม

7. รักษาความสงบเรียบร้อย บำรุงรักษาทรัพย์สิน สาธารณะ จัดตั้งกำลัง
หนุน กองกำลังอาสาสมัคร กองป้องกันตัวเอง และปฏิบัติงานทางทหารอื่น ๆ

8. บริหารงานบุคคลของแขวง นครหลวง

9. ร่วมกับส่วนกลางในการดูแลวิสาหกิจของรัฐ ที่ตั้งอยู่ แขวงนครหลวง
สนองเสบียง แรงงานและรับประกันความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้แก่บรรดาโรงงานและรัฐวิสาหกิจ
เหล่านั้น

10. ทำหน้าที่อื่น ๆ ที่สภารัฐมนตรีมอบหมายให้

คณะกรรมการปกครองประชาชนแขวง และคณะกรรมการปกครอง
นครหลวง มีองค์การช่วยงานจำนวนหนึ่งคือ ¹³

1. ห้องว่าการปกครอง แขวง กำแพงนคร

2. คณะรับผิดชอบการทหาร

3. คณะรับผิดชอบรักษาความสงบเรียบร้อย

4. แผนกเศรษฐกิจ

5. แผนกการเงิน

6. แผนกโฆษณา อบรมวัฒนธรรม

7. แผนกศึกษากีฬากายกรรม

8. แผนกโยธา คมนาคมขนส่ง

9. แผนกสาธารณสุข

10. แผนกไปรษณีย์ โทรคมนาคม

11. ศาลประชาชน

บรรดาองค์การเหล่านี้ขึ้นอยู่กับบัญชาโดยตรงของคณะกรรมการปกครองประชาชนแขวง นครหลวง และอยู่ภายใต้การชี้นำทางด้านเทคนิคและวิชาการ

¹³ ระเบียบการเกี่ยวกับการจัดตั้งสภาประชาชน และคณะกรรมการปกครองท้องถิ่นชั้น
ต่าง ๆ ปี 1975

ขององค์การที่เกี่ยวข้องของส่วนราชการบริหารส่วนกลาง คณะกรรมการปกครองประชาชนเป็นผู้สร้างและยุบเลิกบรรดาองค์การเหล่านั้น โดยปฏิบัติตามระเบียบและหลักการที่สภารัฐมนตรีได้กำหนดไว้¹⁴

3.2.1.2 สภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนเมือง

สภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนเมืองได้รับการสร้างตั้งขึ้นอยู่ ทุก ๆ เมืองทั่วประเทศลาว และถือว่าเทศบาลแขวงก็เป็นสภาประชาชนชั้นเมืองด้วยเช่นกัน

สภาประชาชนเมืองและคณะกรรมการปกครองประชาชนเมือง - เทศบาลแขวง ก็เช่นเดียวกันกับสภาประชาชน แขวง - นครหลวง กล่าวคือ ประชาชนในท้องถิ่นเมืองนั้นเลือกสมาชิกสภาประชาชนเมือง และสภาประชาชนเมืองก็เลือกคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นของตน เพื่อทำหน้าที่เป็นองค์การ ปฏิบัติของตน และมีวาระอยู่ในตำแหน่ง 2 ปี

สภาประชาชนเมือง - เทศบาลแขวง นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวมาในอำนาจหน้าที่รวมที่คล้ายคลึงกันในข้างต้นแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ตกลงแผนนโยบายและวิธีการต่าง ๆ เพื่อเล็งใส่การปฏิบัติหน้าที่และตัวเลขคาดการณ์ของแผนการขยายเศรษฐกิจ วัฒนธรรม อยู่ในเมืองที่แขวงได้มอบให้
2. ตกลงการก่อสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคมของเมืองแล้วแต่จะมีเงื่อนไขอำนวยให้
3. พิจารณา อนุมัติ งบประมาณของเมือง
4. ออกข้อกำหนดในด้านต่าง ๆ เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การรักษาสุขภาพของประชาชนและการอนามัยของเมือง

สภาประชาชนเมือง - เทศบาลแขวง เลือกตั้งคณะกรรมการปกครองประชาชนเมืองขึ้น จำนวน 7 คน ถึง 9 คน เช่นเดียวกับคณะกรรมการปกครองประชาชน แขวง คือกรรมการ แต่ละคนต้องเป็นสมาชิกสภาประชาชนของเมืองนั้น ๆ และมีวาระอยู่ในตำแหน่งเท่ากับสภาประชาชนเมือง คือ 2 ปี คณะกรรมการปกครองประชาชนเมืองเป็นองค์การปฏิบัติของสภาประชาชนเมือง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ร่างและปฏิบัติแผนการขยายเศรษฐกิจวัฒนธรรมของเมือง
2. แนะนำ ตรวจสอบ ควบคุมดูแลตาแสง เทศบาลเมืองต่าง ๆ บรรดาองค์การ โรงงานของเมือง
3. ร่าง และปฏิบัติแผนการ งบประมาณของเมือง

¹⁴ กฎหมายว่าด้วย สภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นต่าง ๆ ปี 1978, มาตรา 46

4. ชี้นำตาแสง เทศบาลเมือง ในการจัดให้มี หรือขยายหน่วยงานการผลิต สหกรณ์การเกษตรและงานฝีมือ ชี้นำการผลิต ขยายการเกษตร ป่าไม้ งานฝีมือ และวิชาชีพ ด้านต่าง ๆ

5. ชี้นำบรรดาตาแสง เทศบาลเมือง ขยายกิจการชลประทาน คมนาคม ขนส่ง และการศึกษา วัฒนธรรม สาธารณสุข

6. เก็บภาษีอุตสาหกรรมการค้า ชี้นำตาแสงเทศบาลเมือง เก็บภาษี กู้หนี้ย และเก็บชื้อ

7. บริหารด้านการเงินของเมือง - เทศบาลแขวง

8. ตรวจตรา ควบคุมดูแล งานธนาคาร

9. งานการศึกษา วัฒนธรรม สาธารณสุข กีฬากรรม

10. บริหารงานบรรดาโรงงาน โรงเรียนสามัญศึกษา โรงพยาบาล และงานที่ เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ สาธารณะของเมือง - เทศบาล แขวง

11. รักษาความสงบเรียบร้อย รักษาและบำรุงทรัพย์สินสาธารณะ จัดให้มี กำล้งกองหนุน กองกำล้งอาสาสมัคร กำล้งป้องกันตนเอง และปฏิบัติงานทางทหารอื่น ๆ

12. บริหารงานบุคคลและหน้าท้ออื่น ๆ ตามการมอบหมายขององค์กรชั้นสูง

คณะกรรมการปกครองประชาชนเมือง - เทศบาลแขวง สร้างตั้ง และยุบ เลิกองค์กรช่วยงานของตนขึ้นได้ โดยปฏิบัติตามระเบียบ หลักการของสภารัฐมนตรี องค์กร ช่วยงานของคณะกรรมการปกครองประชาชนเมือง ประกอบด้วย ห้องการต่าง ๆ ดังนี้¹⁵

1. ห้องว่าการปกครองเมือง
2. คณะกรทหารและรักษาความสงบเรียบร้อย
3. ห้องการเศรษฐกิจ - การเงิน
4. ห้องการโฆษณา อบรม และวัฒนธรรม
5. ห้องการศึกษาและกีฬา
6. ห้องการไปรษณีย โทรคมนาคม
7. ศาลประชาชนเมือง

บรรดาห้องการเหล่านี้ก็เช่นเดียวกับแผนการต่าง ๆ ของแขวง โดยจะอยู่ ภายใต้อการกำกับดูแลของคณะกรรมการปกครองประชาชนเมือง และจะอยู่ภายใต้อการชี้นำทางด้าน เทคนิค วิชาการ ขององค์กร ของส่วนราชการส่วนกลางเท่านั้น

¹⁵ ระเบียบเกี่ยวกับการจัดตั้งสภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองท้องถิ่นชั้นต่าง ๆ ปี 1975

3.2.1.3 สภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนตาแสง

สภาประชาชนตาแสงเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นชั้นต่ำสุดซึ่งจะจัดตั้งขึ้นอยู่ทุก ๆ ตาแสงในประเทศลาว สภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนตาแสงนั้นจัดอยู่ชั้นเดียวกับสภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชน เทศบาลเมือง ก็เหมือนกับสภาประชาชน ทั้งสองชั้นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สภาประชาชนตาแสงเลือกตั้งคณะกรรมการปกครองประชาชนขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นองค์การปฏิบัติของตนและมีวาระอยู่ในตำแหน่งเท่ากับ สภาประชาชน เมือง เทศบาล แขวง คือมีวาระชุดละ 2 ปี

สภาประชาชนตาแสง-เทศบาลเมือง นอกจากอำนาจหน้าที่รวมที่กล่าวมาในเบื้องต้นนั้นแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้¹⁶

1. ตกลงแผนการ ขยาย เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และผลประโยชน์สาธารณะของตาแสง และเทศบาลเมือง
2. พิจารณา อนุมัติ งบประมาณของตาแสง และเทศบาลเมือง
3. ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย รักษาความสะอาดของตาแสง และเทศบาลเมือง ทั้งนี้ก่อนจะประกาศใช้ จะต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการปกครอง เมืองหรือเทศบาล แขวง ก่อน

สภาประชาชนตาแสง และเทศบาลเมืองเลือกตั้งคณะกรรมการปกครองของตนขึ้นจำนวน 5 ถึง 9 คน โดยเลือกจากสมาชิกสภาประชาชนตาแสง และเทศบาลเมือง และมีวาระอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระของสภาประชาชนที่เลือกตั้งขึ้นมา คณะกรรมการปกครองตาแสงมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้¹⁷

1. ร่างและปฏิบัติแผนการ ขยายเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และงบประมาณของตาแสง และเทศบาล
2. ช่วยเหลือสหกรณ์เกษตร สหกรณ์อื่น ๆ บรรดาหน่วยผลิตต่าง ๆ ในการร่างและปฏิบัติแผนการการผลิต ควบคุม ดูแล สหกรณ์และพลเมือง ให้ปฏิบัติพันธะของตนต่อรัฐ
3. จัดให้มีระบบชลประทานขนาดเล็ก บรรดาถนน ของตาแสงและเทศบาลเมือง บริหารงานด้านไปรษณีย์ และการสื่อสาร
4. เก็บภาษี ภาษี และเก็บซื้อให้รัฐ จัดให้มีตลาดทำเทียบเรือ และสถานที่จอดรถ
5. ควบคุมดูแลงานการธนาคาร

¹⁶ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาประชาชน และคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นต่าง ๆ ปี 1978, มาตรา 17

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 41

6. บำรุงรักษาทรัพย์สินสาธารณะ
7. จัดให้มีโรงเรียนสามัญศึกษา สถานที่เลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาล สนามเด็กเล่น และขยายงานการลบล้างความไม่รู้หนังสือ และยกระดับการศึกษา
8. บำรุงรักษาโรงพยาบาลตาแสงและผลประโยชน์สาธารณะอื่น ๆ
9. บริหารงานด้านแรงงาน และงานประชาสงเคราะห์
10. งานทะเบียนราษฎร
11. รักษาความสงบเรียบร้อยและบำรุงรักษาสาธารณะสมบัติต่าง ๆ
12. จัดให้มีกำลังกองหนุน กองกำลังอาสาสมัคร กองป้องกันตัวเอง และปฏิบัติหน้าที่ทางทหารด้านต่าง ๆ และหน้าที่อื่น ๆ ตามการมอบหมายขององค์การชั้นสูง

องค์การย่อยของคณะกรรมการปกครองตาแสงแบ่งออกเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ โดยมีการแบ่งหน้าที่ละเอียดดังนี้¹⁸

1. ประธานคณะกรรมการปกครองตาแสงรับผิดชอบหน้าที่ทั่วไป
2. รองประธานคณะกรรมการปกครองตาแสงคนที่หนึ่งรับผิดชอบงานป้องกันชาติ ป้องกันความสงบเศรษฐกิจ
3. รองประธานคณะกรรมการปกครองตาแสงคนที่ 2 รับผิดชอบงานเศรษฐกิจ
4. คณะกรรมการรับผิดชอบงานการศึกษา-วัฒนธรรม สังคม
5. คณะกรรมการรับผิดชอบ แนวร่วมของตาแสง
6. คณะกรรมการรับผิดชอบ สหพันธ์แม่หญิง
7. คณะกรรมการรับผิดชอบ ชาวหนุ่มประชาชนปฏิวัติลาว

สภาประชาชนตาแสงจะไม่มีศาลประชาชนของตนเอง เหมือนดังสภาประชาชนสองชั้นที่กล่าวมาข้างต้น และอำนาจในการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในเขตตาแสงและเทศบาลเมืองนั้นเป็นอำนาจของศาลประชาชน เมือง และศาลประชาชนแขวง กำแพงนคร

สภาประชาชนตาแสงซึ่งต่อมาได้มีการยุบเลิกในปี 1983 และยังคงไว้เพียงคณะกรรมการปกครองตาแสงเท่านั้น¹⁹ และคณะกรรมการปกครองตาแสงได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการปกครองประชาชนเมืองซึ่งโครงสร้างของคณะกรรมการปกครองประชาชนตาแสงยังคงรักษาไว้ในรูปแบบเดิม

¹⁸ วันทอง พมจันเรื่องและคณะ, "กงจักรการปกครองอยู่ สปป. ลาว", (วิทยานิพนธ์ระบบชั้นสูงโรงเรียนการปกครองและคุ้มครองแห่งชาติ, 1994) , หน้า 42.

¹⁹ เจียง หว่าง และคณะ, "ความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองชั้นศูนย์กลางและชั้นท้องถิ่น", (วิทยานิพนธ์ ระบบชั้นสูงโรงเรียนปกครองและคุ้มครองแห่งชาติ, 1985), หน้า 2.

ภายหลังที่มีการประกาศรัฐธรรมนูญ แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 1991 ดาแสงไม่ได้มีการบัญญัติอยู่ในรัฐธรรมนูญ ในหมวดที่ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นซึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพียงแต่กำหนดให้การปกครองท้องถิ่น อยู่สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวมีแขวง กำแพงนคร เมืองและบ้าน²⁰ โดยไม่ได้กล่าวถึง ดาแสงแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะเห็นว่าดาแสงนั้นเป็นหน่วยงานที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าไรและจะมีแต่ก่อความยุ่งยากให้แก่การประสานงานระหว่างเมืองกับบ้านเท่านั้น การปกครอง ดาแสงเป็นเพียงตัวเชื่อมระหว่างเมืองและบ้าน ซึ่งทำให้มูลค่าสิ่งขององค์การชั้นสูง ลงสู่บ้านเป็นไปอย่างซักซ้า คำเสนอขอของประชาชนขึ้นไปหาเมืองส่วนมากจะตกค้างอยู่ที่ดาแสง และแม้ว่าจะไม่จัดเข้าในการปกครองท้องถิ่น แต่ปัจจุบันรูปแบบดาแสงยังคงมีอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะเขตท่าंगไกล หรือเขตภูเขา ทั้งนี้เพราะมันยังมีความจำเป็นในทางด้านการปกครอง ประชาชนไม่สะดวกในการจะเข้ามาติดต่อกับส่วนราชการของเมืองได้²¹

3.2.1.4 คณะกรรมการปกครองบ้าน

นับจากประเทศชาติได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์แล้วบ้านก็เป็นหน่วยการปกครองหนึ่ง ที่ยังคงรักษาไว้ เหมือนดังที่เคยมีมาในระยะก่อนการประกาศเอกราช แต่มีการจัดระเบียบขึ้นใหม่โดยเปลี่ยนแปลงผู้นำคนเดียวไปสู่ให้มีการนำแบบเป็นองค์กร และตัดสินใจปัญหาเป็นองค์คณะ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดทางการเมืองในระยะนั้น โดยเปลี่ยนจากพ่อบ้าน หรือนายบ้าน เป็นคณะกรรมการปกครองบ้าน

คณะกรรมการปกครองบ้านมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการปกครอง ดาแสง ซึ่งประกอบด้วยประธานคณะกรรมการปกครองบ้านรองประธานคณะกรรมการปกครอง บ้านและกรรมการอีกจำนวนหนึ่ง ประธานคณะกรรมการการปกครองบ้าน ส่วนมากเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการปกครองดาแสงซึ่งบ้านนั้นตั้งอยู่²²

คณะกรรมการปกครองบ้านมีการแบ่งหน้าที่ให้แต่ละคนรับผิดชอบดังนี้

1. ประธานคณะกรรมการปกครองบ้านรับผิดชอบชี้นำทั่วไป
2. รองประธานคณะกรรมการปกครองบ้านรับผิดชอบ งานด้านเศรษฐกิจสังคม
3. กรรมการอื่น ๆ รับผิดชอบงานทางด้านการป้องกันชาติ ป้องกันความสงบเรียบร้อย งานทางด้านชาวหนุ่ม และแนวร่วม งานทางด้านแม่หญิง

²⁰ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 1991, มาตรา 64.

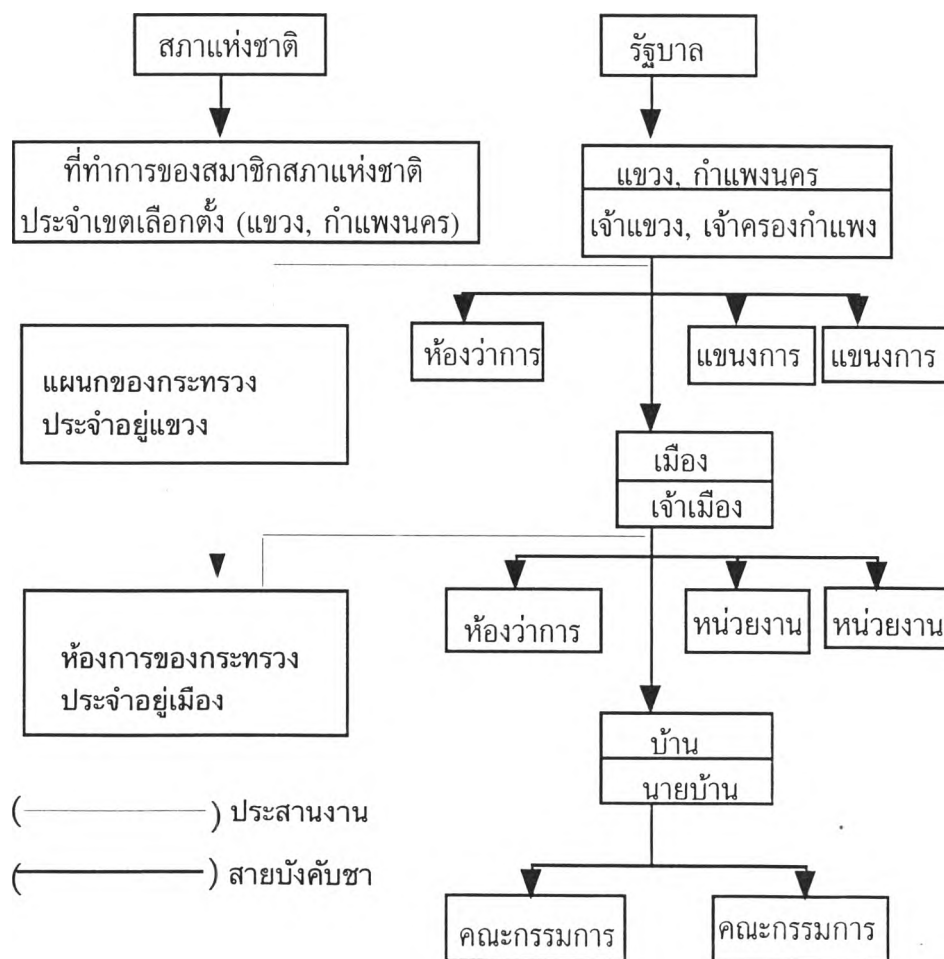
²¹ วันทอง พมจันเรื่อง และคณะ, "กรงจักรการปกครองอยู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว", หน้า 41.

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 43.

3.2.2 การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หลังการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ ปี 1991

การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 1991 นี้ ยืนอยู่บนหลักการของการรวมอำนาจมากกว่าการกระจายอำนาจ ทั้งนี้เนื่องจากในระยะผ่านมาการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่น แบบกระจายอำนาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สภาพประชาชนชั้นต่าง ๆ ไม่ค่อยมีบทบาทในการปกครองเท่าใดนัก ส่วนมากจะเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการปกครองประชาชนมากกว่า และเมื่อรัฐธรรมนูญปี 1991 ได้บัญญัติให้การปกครองท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีเพียง แขวง กำแพงนคร เมือง และบ้าน ซึ่งอยู่แขวงมีเจ้าแขวง เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของรัฐกรในแขวงนั้น และอยู่เมืองมีเจ้าเมืองเป็นผู้บังคับบัญชารัฐกรสูงสุดในเมืองนั้น และอยู่บ้านก็มีนายบ้านเป็นผู้ปกครองประชาชน โดยไม่มีการกล่าวถึงสภาท้องถิ่นใดๆ ทั้งสิ้น

จ. แผนภูมิการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 1991.

3.2.2.1 แขวง

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แบ่งการปกครองออกเป็น แขวง และกำแพงนคร แขวง กำแพงนคร แบ่งออกเป็นเมือง และสุดท้ายเมืองแบ่งออกเป็นบ้าน ในปัจจุบันอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวประกอบด้วย 16 แขวง และหนึ่งกำแพงนคร

แขวง กำแพงนครได้รับการจัดตั้งหรือถูกยุบเลิก โดยการตกลงของสภาแห่งชาติ และสภาแห่งชาติเป็นผู้ตกลงเรื่องเขตแดนของแขวง และกำแพงนคร ตามการเสนอของนายกรัฐมนตรี²³ การที่จะเลือกเอาท้องถิ่นใดเป็นที่ตั้งที่ทำการของแขวงนั้นจะต้องพิจารณาถึงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ว่าเป็นศูนย์กลาง และสะดวกในการเข้าถึงของบรรดาเมือง ต่าง ๆ ที่สังกัดหรือไม่ มีความสะดวกในการคมนาคม ติดต่อสื่อสารหรือไม่และเงื่อนไขต่าง ๆ ในการจะทำให้การบริหารราชการแผ่นดิน และการให้บริการประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งพิจารณาถึงศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคมอีกด้วย

แขวงและกำแพงนคร มีเจ้าแขวงเจ้าครองกำแพงนคร เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบังคับบัญชา รัฐกรในแขวงนั้น รวมทั้งรัฐกรที่ราชการบริหารส่วนกลางส่งไปประจำอยู่แขวงหรือกำแพงนครนั้น แม้ว่าแขวงและกำแพงนครจะมีฐานะเท่าเทียมกัน แต่เจ้าแขวงและเจ้าครองกำแพงก็มีฐานะที่แตกต่างกันเล็กน้อยทั้งนี้ก็เนื่องมาจาก กำแพงนครนั้นเป็นที่ตั้งของเมืองหลวง ซึ่งเป็นที่ตั้งของที่ทำการรัฐบาล กระทรวง ทบวง กรม และ องค์กรส่วนกลางอื่นๆ ของรัฐ กล่าวคือ เจ้าแขวงโดยทั่วไปจะมีตำแหน่งทางบริหารเท่ากับรองรัฐมนตรีสำหรับเจ้าครองกำแพงนครนั้นมีตำแหน่งทางบริหารเท่ากับรัฐมนตรีว่าการกระทรวง²⁴

เจ้าแขวงและเจ้าครองกำแพงนครได้รับการแต่งตั้งและปลดตำแหน่งโดยประธานประเทศแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามการเสนอของนายกรัฐมนตรี²⁵ เจ้าแขวงและเจ้าครองกำแพงนครมีรองเจ้าแขวง รองเจ้าครองกำแพงนคร เป็นผู้ช่วยงาน ระหว่างรองเจ้าแขวง และรองเจ้าครองกำแพงนครก็มีความแตกต่างกันเล็กน้อยทางด้านตำแหน่งบริหาร กล่าวคือ รองเจ้าครองกำแพงนครจะอยู่ในตำแหน่งที่เท่ากับเจ้าแขวงโดยทั่วไป รองเจ้าแขวง และรองเจ้าครองกำแพงนครได้รับการแต่งตั้ง และปลดตำแหน่งโดยนายกรัฐมนตรี²⁶

อำนาจหน้าที่ของเจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนคร ได้รับการบัญญัติอย่างรวมๆ ในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 1991 และกำหนดอยู่ในมติตกลงของกรมการเมืองศูนย์กลางพรรคเลขที่ 21/กม.สพ. ว่าด้วยทิศนำและหลักการในการคุ้มครองตามแผนงาน โดยเจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนครมีอำนาจหน้าที่ดังนี้²⁷

²³ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 1991, มาตรา 40(8)

²⁴ คำลัดนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเทียบชั้นและชั้นของรัฐกรเลขที่ 172/นย, มาตรา 3.

²⁵ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 1991, มาตรา 53 (4)

²⁶ กฎหมายว่าด้วยรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 1995.

มาตรา 13 (5)

²⁷ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 1991, มาตรา 63

1. รับประกันการปฏิบัติรัฐธรรมนูญและกฎหมาย จัดให้มีการปฏิบัติตามทุกมติ คำสั่ง ที่องค์การชั้นสูง วางออกอย่างเข้มงวด
2. ชี้นำและตรวจตราการดำเนินงานของทุกฝ่าย ทุกระดับที่ขึ้นกับขอบเขตความรับผิดชอบของตน
3. งดการปฏิบัติ และยกเลิกข้อตกลงของทุกฝ่ายที่อยู่ในระดับตนและระดับล่าง ที่ขัดกับระเบียบกฎหมาย
4. พิจารณาและแก้ไขคำร้องทุกข์ และข้อเสนอของประชาชนในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย

เจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนครยังมีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ตามข้อกำหนดของมติของกรรมการเมืองศูนย์กลางพรรคเลขที่ 21 ดังนี้²⁸

1. กำกับดูแลรัฐกร ของบรรดากระทรวง องค์กรต่าง ๆ ที่ส่งไปประจำการในท้องถิ่นของตน รายงานและมีความเห็นต่อรัฐมนตรี เจ้าสังกัดเกี่ยวกับความประพฤติของรัฐกรเหล่านั้น
2. มีหน้าที่ตรวจตราการปฏิบัติกฎหมาย และมีอำนาจงดการปฏิบัติหรือเสนอยกเลิกบรรดาข้อตกลงและนิติกรรม ของบรรดาฝ่ายต่าง ๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นของตน ถ้าหากเห็นว่าบรรดานิติกรรมเหล่านั้นขัดต่อกฎหมาย หรือไม่สอดคล้องกับมติคำสั่งขององค์การชั้นสูง
3. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงานให้ทุกฝ่ายอยู่ในแขวง กำแพงนครในการขึ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ - สังคม

นอกจากนั้นเจ้าแขวงเจ้าครองกำแพงนคร ยังมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งรัฐกรจำนวนหนึ่งคือ หัวหน้าและรองหัวหน้าห้องว่าการ หัวหน้าและรองหัวหน้าแผนกหรือหน่วยงานในสำนักงาน แขวง กำแพงนคร แต่งตั้งรองเจ้าเมืองและนายบ้าน²⁹ และอนุมัติให้มีการตั้งบ้านขึ้นตามการเสนอของเจ้าเมือง แขวงและกำแพงนครมีการแบ่งส่วนราชการออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้³⁰

1. ห้องว่าการแขวง กำแพงนคร มีอำนาจหน้าที่ในการเป็นเสนาธิการให้แก่เจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 แผนก คือ
 - แผนกเศรษฐกิจ - สังคม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ สังคม ภายในแขวง กำแพงนคร ผลักดันให้บรรดาฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้

²⁸ มติของกรรมการเมือง ศูนย์กลางพรรคด้วยทิศทางและหลักการในการคุ้มครองตามแผนก เลขที่ 21/กมสพ ลงวันที่ 8/5/1993

ขึ้นแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ - สังคม ในแต่ละระยะ ร่างแผนพัฒนารวมของแขวง กำแพงนครและ
หน้าที่ยื่น ๗ ตามการมอบหมายของเจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนคร

- แผนงานปกครองมีอำนาจหน้าที่ในการศึกษา กรณีการสร้าง
ตั้ง ยุบเลิก เมือง และบ้าน การแบ่งอาณาเขตเมือง และบ้านอยู่ในแขวง และกำแพงนคร รับและ
พิจารณาคำร้องขอพลเมือง ช่วยเจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนคร ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้า
เมืองและนายบ้าน ประสานงานกับองค์การปกป้องกฎหมาย (องค์การสอบสวนและองค์การตุลาการ)
เพื่อทำให้การปฏิบัติระเบียบกฎหมายได้รับผลเป็นอย่างดี ฯลฯ

- แผนงานเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ช่วยเจ้าแขวง เจ้าครอง
กำแพงนครโดยตรง ในการสรุปและเก็บข้อมูลข่าวสารและสภาพการในด้านต่าง ๆ เพื่อรายงาน
ให้องค์การชั้นสูง ร่างคำสั่ง คำแนะนำ และประกาศของเจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนคร

- แผนงานบริหารการเงิน มีอำนาจหน้าที่ทั่วไป ในสำนักงานห้อง
ว่าการแขวง กำแพงนคร เช่นงานรับ-ส่งเอกสารงานพัสดุ และดูแลอาคารของสำนักงาน ฯลฯ

2. ส่วนราชการต่าง ๆ ที่กระทรวงส่งไปประจำอยู่ แขวง และกำแพงนคร
ซึ่งมีหัวหน้าและรองหัวหน้าแผนกเป็นผู้บังคับบัญชารัฐกรในแผนกนั้น และก็ต้องอยู่ภายใต้การ
ควบคุมดูแลของเจ้าแขวง และเจ้าครองกำแพงนครด้วย

3.2.2.2 เมือง

แขวงและกำแพงนคร แบ่งการบริหารการปกครองออกเป็นเมืองการ
ตกลงสร้างตั้ง หรือยุบเลิก และแบ่งเขตแดนระหว่างเมืองเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐบาล เมืองเป็นชั้น
ที่อยู่ระหว่างกลางของแขวง กำแพงนคร และบ้าน การสร้างตั้ง หรือยุบเลิกเมืองจะต้องพิจารณาถึง
ปัญหาประชากร การบริหารราชการและเงื่อนไขเศรษฐกิจสังคมของพื้นที่นั้นและก็ต้องคำนึงถึง
ปัญหาการใช้งบประมาณเข้าในการสร้างสาธารณูปโภคโยชนให้ได้ผลดีด้วย การบริหารระดับเมือง
เป็นองค์การบริหารหนึ่งของรัฐเช่นเดียวกับแขวง หรือกำแพงนคร ซึ่งหน้าที่บริหารราชการอยู่ระดับนี้
นั้นมุ่งเน้นในการประสานงาน การตรวจตราและการประเมินผลการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้อง
กับการมีส่วนร่วมของประชาชนและการให้บริการแก่ประชาชนอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ

²⁹ คำสั่งของนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระเบียบรัฐกร เลขที่ 171/นย วันที่ 11/11/1993,
มาตรา 20

³⁰ วันทอง พมจันเรื่อง และคณะ, กรงจักรการปกครองสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว, หน้า 46

เมืองมีเจ้าเมืองเป็นผู้บังคับบัญชารัฐกร สูงสุดในเมืองนั้น รวมทั้งรัฐกรที่ ส่วนกลางส่งไปประจำอยู่เมืองนั้นด้วย เจ้าเมืองได้รับการแต่งตั้งและปลดจากตำแหน่งโดยนายกรัฐมนตรี เจ้าเมือง มีรองเจ้าเมืองเป็นผู้ช่วยราชการโดยได้รับการแต่งตั้งจากเจ้า แขวง หรือ เจ้า ครองกำแพงนคร ที่เมืองนั้นตั้งอยู่

เจ้าเมืองมีอำนาจหน้าที่คล้ายกับเจ้าแขวงและเจ้าครองกำแพงนครที่ได้ กำหนดไว้ในมาตรา 63 รัฐธรรมนูญ แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และมติของ กรรมการเมืองศูนย์กลางพรรคเลขที่ 21 กมสพ ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 1993 นอกจากนี้เจ้าเมือง ยังมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้³¹

1. ชี้นำ ตรวจตราการปฏิบัติ ตำลัดเลขที่ 102/นย ว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารบ้าน ปรับปรุงการจัดตั้งระดับบ้านให้เข้มแข็ง
2. แต่งตั้งและปลดตำแหน่งรองนายบ้าน และคณะกรรมการบ้าน เสนอ ให้เจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนคร แต่งตั้งผู้ได้เลือกตั้งให้เป็นนายบ้าน
3. เสนอเจ้าแขวงอนุมัติการตั้งบ้าน และเขตแดนบ้าน
4. รับและพิจารณาคำร้องทุกข์ของประชาชน ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่

ของตน

องค์การขั้นสูง

การแบ่งส่วนราชการเมืองคล้ายกับการแบ่งส่วนราชการของแขวงกำแพง นคร โดยแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ห้องว่าการเมือง ซึ่งประกอบด้วย 3 หน่วยงาน คือ หน่วยงาน เลขานุการ หน่วยงานปกครอง และหน่วยงานบริหารการเงิน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่คล้ายกับแขนงการ ต่าง ๆ ในระดับแขวงกำแพงนคร และส่วนที่สองได้แก่ ส่วนราชการที่กระทรวงได้ส่งไปประจำการอยู่ ในเมืองนั้น

เมืองไม่มีงบประมาณหรือทรัพย์สินเป็นของตนเอง งบประมาณรายรับ รายจ่าย จะได้รับจากการแบ่งจากแขวง หรือกำแพงนคร โดยเจ้าแขวง หรือเจ้าครองกำแพงนคร จะเป็นตัวแทนให้บรรดาเมืองต่าง ๆ ในการจัดของงบประมาณให้เมืองที่อยู่ในขอบเขตของแขวง กำแพงนครนั้น ๆ

³¹ เจียง หวาง และคณะ, ความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองชั้นศูนย์กลางและชั้นท้องถิ่น. หน้า 10.

3.2.2.3 บ้าน

การจัดระเบียบบริหารบ้านเป็นไปตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารบ้านเลขที่ 102/นย ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 1993

บ้านเป็นที่ดำรงชีวิตของประชาชนบรรดาเผ่าชน ซึ่งประกอบด้วยหลายชนคนหลายสาขาอาชีพที่แตกต่างกัน เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขั้นต้น เป็นที่จัดให้มีการปฏิบัติแนวทาง นโยบาย และมติคำสั่งขององค์การขั้นสูง

บ้านจัดตั้งขึ้นในเขตท้องที่ที่มีบ้านเรือนมากกว่า 20 หลังคา หรือมีประชาชนอาศัยอยู่ร่วมกันมากกว่า 100 คน ก็สามารถจัดให้เป็นบ้านหนึ่งขั้นได้

บ้านได้รับการตั้งขึ้นตามการอนุมัติของเจ้าแขวงเจ้าครองกำแพงนครตามการเสนอของเจ้าเมือง

บ้านมีนายบ้านคนหนึ่งเป็นผู้ปกครองและรองนายบ้านหนึ่งหรือสองคน เป็นผู้ช่วยงาน นอกนั้นยังมีคณะกรรมการบ้าน อีกจำนวนหนึ่ง นายบ้านได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากราษฎรในบ้านนั้น และเจ้าเมืองเป็นผู้เสนอให้เจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนคร เป็นผู้แต่งตั้งผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้เป็นนายบ้านสำหรับรองนายบ้านและกรรมการบ้านได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าเมืองตามการเสนอของนายบ้าน

นายบ้านมีความรับผิดชอบจัดให้มีการปฏิบัติระเบียบกฎหมายและมติคำสั่งของรัฐ รักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้าน พัฒนาบ้านให้มีความเข้มแข็งในทุกด้าน³²

คำสั่งของนายกรัฐมนตรีฉบับเลขที่ 102/นย ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 1993 ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารบ้านได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของนายบ้านไว้ 19 ประการดังนี้³³

เผยแพร่นโยบายแนวทางให้แก่ประชาชนบ้านของตน ปลุกกระตมประชาชนปฏิบัติพันธะต่อรัฐ คุ้มครองบูรณะ และรักษาที่ดิน ป่าไม้ ลำน้ำ สัตว์บก สัตว์น้ำ สิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โรงเรียน โรงพยาบาล และสาธารณสมบัติอื่น ๆ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของทางการในการเก็บกำสติดิขึ้นทะเบียนและเก็บภาษีที่ดินและอากรประเภทต่างๆภายในบ้าน ทำการแก้ไขข้อขัดแย้ง ในหมู่ประชาชนตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่ของรองนายบ้านและคณะกรรมการบ้านออกระเบียบบ้านที่ไม่ขัดกับกฎหมายข้อกำหนดของรัฐ และดำเนินมาตรการต่าง ๆ ตามระเบียบบ้านกฎหมายของรัฐ เพื่อให้บ้านมีความสงบเรียบร้อย ฯลฯ

³² รัฐธรรมนูญ แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 1991, มาตรา 64

³³ คำสั่งของนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารบ้าน เลขที่ 102/นย ลงวันที่ 05 กรกฎาคม 1993, มาตรา 8 และ 9

บ้านมีคณะกรรมการบ้าน เพื่อช่วยนายบ้านในด้านต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันมี 3 คณะกรรมการด้วยกัน คือ คณะกรรมการเศรษฐกิจ คณะกรรมการป้องกันชาติ คณะกรรมการวัฒนธรรมสังคม นายบ้านและรองนายบ้าน เป็นหัวหน้าของแต่ละคณะกรรมการบ้านและแต่ละคณะกรรมการประกอบด้วย กรรมการ 3 คน ซึ่งได้รับการเลือกจากประชาชนภายในบ้านนั้น ๆ

คณะกรรมการป้องกันชาติ ป้องกันความสงบ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดตั้งหน่วยรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย ช่วยนายบ้านป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นในบ้าน และแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในบ้าน ฯลฯ

คณะกรรมการเศรษฐกิจมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ปลูกกระตมส่งเสริมงานทางด้านเกษตร ป่าไม้ เช่น การปลูกป่า รักษาป่าสงวนและป่าต้นน้ำ ดูแลสถิติการผลิต ธุรกิจและรายได้ต่าง ๆ ของบ้าน ดูแลสถิติเกี่ยวกับห้างร้านต่าง ๆ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของทางการในการเก็บภาษีที่ดินและอากร ต่าง ๆ ฯลฯ

คณะกรรมการวัฒนธรรมสังคมมีอำนาจหน้าที่ในการให้คำแนะนำและปลูกกระตมประชาชนในการประกอบวัตถุปัจจัย เพื่อบูรณะสาธารณะสถานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน วัด ถนน แนะนำประชาชนในด้านสาธารณสุข รับผิดชอบในการส่งเสริมและรักษาประเพณีต่าง ๆ ดูแลชาวบ้านผู้ทุกข์จน คนชรา เด็ก และคนพิการ ฯลฯ

บ้านอาจได้รับเงินอุดหนุนจากงบประมาณของรัฐ หรือได้รับการช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ และอาจมีรายได้จากการออกธำในในงานประเพณีต่าง ๆ ของบ้าน นายบ้าน รับผิดชอบและรายงานการปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อเจ้าเมือง ในกรณีที่นายบ้านมีความบกพร่องต่อหน้าที่ เจ้าเมืองอาจเสนอให้เจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนคร ปลดตำแหน่งนายบ้านได้ หรือที่ประชุมบ้านมีมติปลดตำแหน่งนายบ้าน โดยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม นายบ้านก็จะพ้นจากตำแหน่งและจะต้องดำเนินการเลือกตั้งนายบ้านคนใหม่ภายใน 15 วัน เป็นอย่างช้า

3.3 เปรียบเทียบการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นของลาว-ไทย

การปกครองท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรไทย ในปัจจุบันนั้นมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก เพราะการปกครองท้องถิ่นในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน การปกครองท้องถิ่นตามความหมายอันเป็นสากลของการปกครองท้องถิ่นนั้นไม่มีแม้แต่องค์กรเดียว แม้ว่าการปกครองท้องถิ่นในระดับบ้านจะมีการเลือกตั้งผู้นำของบ้าน และในองค์การนี้กลับต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อองค์การบริหารชั้นสูงกว่านั้นก็คือ เจ้าเมือง³⁴ ในขณะที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นของราชอาณาจักรไทยนั้นจะตอบสนองครบตาม

³⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 21.

เงื่อนไขต่าง ๆ ตามคำจำกัดความขององค์การปกครองท้องถิ่น ไม่ว่าจะ เป็นความเป็นอิสระขององค์กร โดยองค์กรดังกล่าวได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรในท้องถิ่นนั้น และเป็นอิสระจากราชการบริหารส่วนกลางไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของราชการบริหารส่วนกลาง และมีความเป็นอิสระในความสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นด้วยกัน ราชการบริหารส่วนกลางจะมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเท่าที่กฎหมายให้อำนาจเท่านั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นของราชอาณาจักรไทย เป็นองค์การที่มีงบประมาณเป็นของตนเอง โดยแยกออกจากงบประมาณส่วนกลางและกฎหมายก็กำหนดให้ว่าจะมีรายรับมาจากที่ใดบ้างและจะต้องจ่ายเข้าในหมวดรายจ่ายส่วนใดบ้าง นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่ของตนเอง กล่าวคือเป็นเจ้าหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นว่าจ้างให้ทำงานให้ท้องถิ่นด้วยงบประมาณของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งไม่ใช่มาจากการอุดหนุนของรัฐบาล และมีความรับผิดชอบในการดำเนินการของตนเองด้วย

ในขณะที่การปกครองท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 1991 แม้ว่าจะตอบสนองครบตามเงื่อนไขแห่งคำจำกัดความว่าด้วยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเหล่านั้น กลับมีความสัมพันธ์ในลักษณะบังคับบัญชา ซึ่งไม่ใช่ความสัมพันธ์ในลักษณะควบคุมดูแล เช่น สภาประชาชนระดับสูงกว่า มีอำนาจในการยุบสภาประชาชนระดับล่าง และสามารถที่จะยกเลิกเพิกถอนนิติกรรมที่สภาประชาชนระดับล่างได้กำหนดออก³⁵ นอกจากนั้นสมาชิกสภาระดับสูงกว่าก็มีอำนาจในการเข้าร่วมประชุมของสภาประชาชนระดับล่างแม้ว่าจะไม่มีอำนาจในการออกเสียงในที่ประชุมก็ตาม แต่ก็มีความสามารถในการให้ความคิดเห็น ซึ่งแตกต่าง ๆ นั้นแสดงให้เห็นว่าในความสัมพันธ์ระหว่างสภาประชาชนระดับต่าง ๆ นั้น ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีลักษณะควบคุมดูแลเหลืออยู่ และสภาประชาชนระดับต่าง ๆ ต่างมีส่วนราชการที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ เป็นของตนเองคล้ายกับเป็นรัฐเอกราช เพราะมีเจ้าหน้าที่ทุกส่วนราชการเหมือนดังราชการบริหารส่วนกลาง เจ้าหน้าที่เหล่านี้ได้รับการบรรจุเข้าทำงานโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น และส่วนราชการเหล่านั้นจะอยู่ใต้การควบคุมดูแลทางด้านงานวิชาการของราชการบริหารส่วนกลางเท่านั้น ส่วนราชการเหล่านั้นยังประกอบด้วยศาลประชาชน ที่ทำหน้าที่พิพากษาคดีอีกด้วย บรรดาส่วนราชการเหล่านั้นล้วนแต่ใช้จ่ายงบประมาณของท้องถิ่นทั้งหมด

การปกครองท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปัจจุบันอาจเทียบได้กับการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคของราชอาณาจักรไทย ในปัจจุบันโดยเจ้าหน้าที่ทั้งหมดเป็นเจ้าหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลาง และไม่มีองค์กรของท้องถิ่นใดที่มาจาก การเลือกตั้งของราษฎรในท้องถิ่นนั้น แม้วานายบ้านซึ่งเป็นผู้ปกครองสูงสุดในหมู่บ้าน จะมาจากการเลือกตั้งของราษฎรในหมู่บ้านอันทำให้นายบ้านไม่ใช่รัฐกร แต่นายบ้านก็ได้รับการแต่งตั้งจากผู้

³⁵ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาประชาชนและคณะกรรมการปกครองประชาชนชั้นต่าง ๆ ปี 1978, มาตรา 7.

มีอำนาจสูงสุดของท้องถิ่น คือ เจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนคร และนายบ้านจะต้องรับผิดชอบต่อเจ้าเมืองผู้ซึ่งเปรียบเสมือนผู้บังคับบัญชาโดยตรงของนายบ้านแทนการรับผิดชอบต่อผู้เลือกตั้งนายบ้าน

แม้ว่าการปกครองท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน จะมีความคล้ายคลึงกับการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาคของราชอาณาจักรไทยก็ตาม แต่ก็มีจุดที่แตกต่างกันไม่น้อย โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ของเจ้าแขวง เจ้าครองกำแพงนคร และเจ้าเมือง ซึ่งได้รับอำนาจหน้าที่มาจากราชการบริหารส่วนกลางอย่างมากมาย และผู้ปกครองท้องถิ่นบางตำแหน่งมีระดับตำแหน่งบริหารเท่ากับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงด้วยซ้ำ³⁶ ในขณะที่อำนาจหน้าที่ของข้าราชการส่วนภูมิภาคของไทย โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอกลับมีอำนาจจำกัด และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของราชการบริหารส่วนกลาง

³⁶ คำตัดสินนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเทียบชั้น และชั้นของรัฐมนตรี เลขที่ 172/นย. มาตรา 3.